

Рівненський міський виконавчий комітет
Управління освіти
Навчально-виховний комплекс № 12
Рівненської міської ради

Міжпредметні зв'язки на уроках етики

*Підготувала
вчитель зарубіжної
літератури та
етики
Вищої
кваліфікаційної
категорії
Рачек
Тетяна
Миколаївна*

Рівне 2013

Рачек Т.М. Міжпредметні зв'язки на уроках етики .- Рівне.-39с.

У посібнику вміщено матеріали щодо здійснення між предметних зв'язків на уроках етики в загальношкільних закладах. Для вчителів етики, класних керівників. Матеріали можуть бути використані на уроках етики та у позакласній роботі.

Рецензенти:

Грещук Т.М. – методист КУ «Рівненський міський методичний кабінет»;

Середюк О.В. – заступник директора з навчально-виховної роботи.

Матеріали рекомендовано педагогічною радою НВК № 12 «Школа-ліцей» Рівненської міської ради.

Протокол № 3 від 01.02.2013р.

Зміст

1. Вступ. Використання міжпредметних зв'язків на уроках етики.....	4
2. Інтеграційний зв'язок з	
а) літературою;.....	6
б) мовою;.....	8
в) історією;	11
г) правознавством;	12
д) образотворчим мистецтвом, музикою;	12
е) християнською етикою.	14
3. Додатковий матеріал.....	18
4. Конспекти уроків.....	26
5. Література.....	38

ВИКОРИСТАННЯ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ НА УРОКАХ ЕТИКИ

Особливістю сучасних знань є їх інтеграція. У дітей досить рано з'являється свій “образ світу”. При всій недосконалості він має суттєву характеристику – цілісність сприймання довкілля. З часом, в період навчання в школі ця цілісність, на жаль, починає руйнуватись через “суворі кордони” між окремими розділами програми або предметним викладанням “вузькими” спеціалістами.

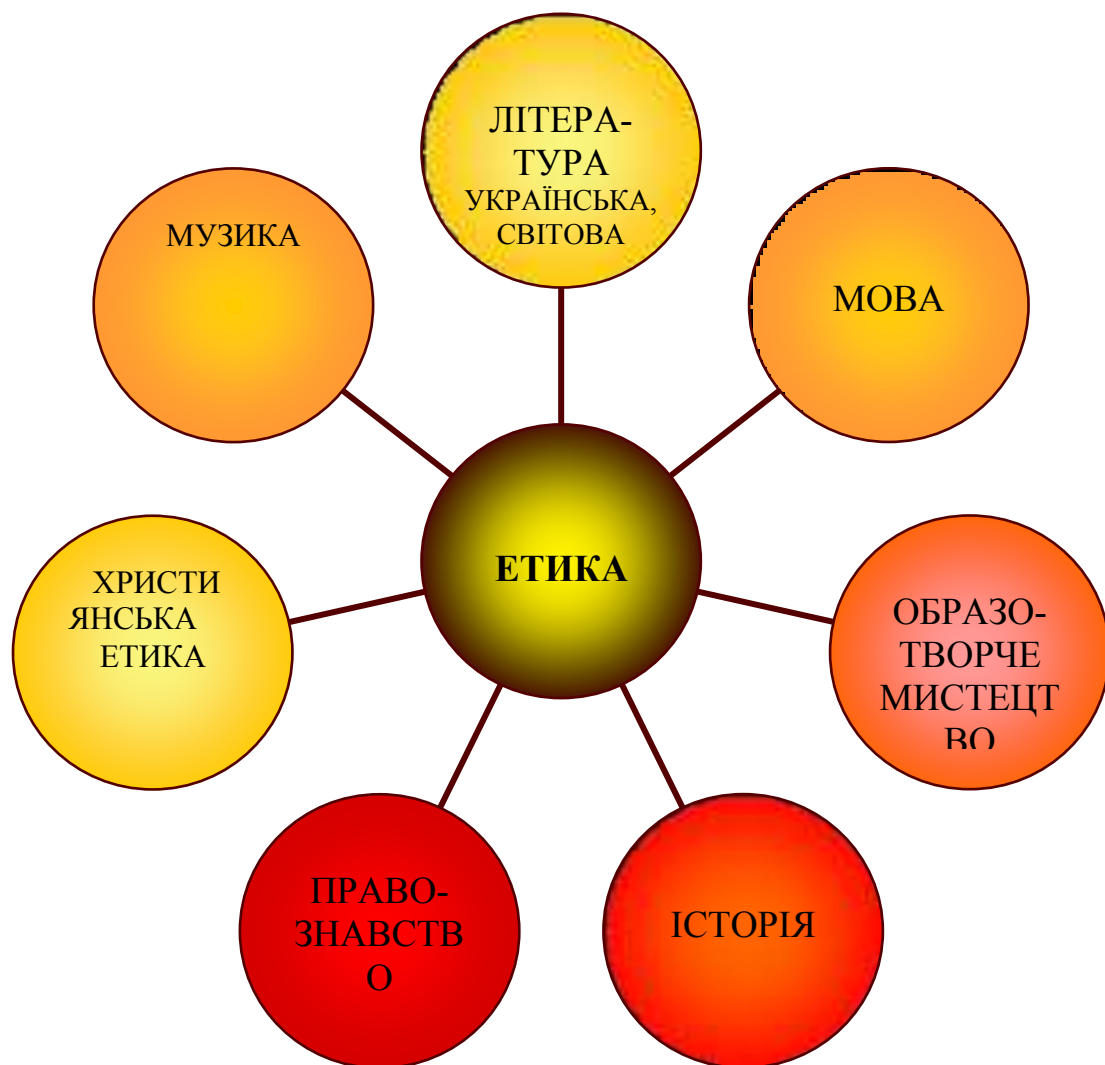
Якісно новий рівень синтезу знань дітей – це інтегровані заняття, інтегровані курси, які об'єднують навколо певного заняття чи теми різноманітні знання. Синтез цих знань дозволяє досягти різнобічного розгляду об'єкта, показати взаємозв'язок явищ, інтенсивно формувати у дитини розумові операції аналізу, порівняння, узагальнення тощо. Особливо це важливо для розвитку світоглядних, людинознавчих, екологічних, естетичних умінь, понять.

Існують значні розходження між заняттями інтегрованого змісту і заняттями із використанням зв'язків між предметами. По-перше, це різні методичні поняття. По-друге, зв'язки між предметами передбачають включення в заняття завдань і питань із матеріалів інших предметів. Ці завдання мають додаткове значення. Це окремі короткочасні елементи заняття, що сприяють більш глибокому сприйняттю й осмисленню понять, що вивчаються.

На уроках етики опрацьовуються такі фундаментальні категорії, як мораль, добро, зло, совість, гідність, щастя, дружба. У 6-му класі поглиблюється вивчення філософсько-етичних категорій. Учителі і учні оперують такими поняттями, як моральні цінності людини, людське життя, духовна краса.

Тому на цих уроках етики необхідно опиратися на зв'язки з різними предметами, де морально-етичні категорії містяться в творах, вчинках відомих людей, народній мудрості.

Особливістю змісту курсу є значна кількість матеріалу, пов'язаного з фольклором, традиціями, звичаями, релігійними цінностями українського народу, оскільки навчити дітей бути моральними можна тільки постійно звертаючись до скарбниці народного досвіду і найкращих прикладів, якими так багата народна педагогіка і вітчизняна історія.

Інтеграційний зв'язок з ЛІТЕРАТУРОЮ

ПЕРЕДБАЧАЄ:

- ознайомлення зі значною кількістю художніх творів морально-етичного характеру,
- опрацювання їх змісту й образів героїв.

На уроці “Чому не можна принижувати людську гідність” (5 кл.) учні можуть прочитати вірш-новелу В.Симоненка “Кривда” (як сусід посміявся з хлопчика, у якого не було тата) і відповідають на запитання:

- Як ви оцінюєте вчинок сусіда?
- Чи притаманне йому почуття гідності?
- Чи можна засуджувати хлопчика, який розбив сусіду вікно?

На цьому ж уроці учням можна задати **домашнє завдання** скласти *повідомлення* “Що означає бути чемною людиною?”

Випереджальним завданням до уроку “З чого починається дружба” може бути підборка творів про дружбу, а також прислів'їв.

На уроці “Чому без праці життя людини втрачає сенс” (6 кл.) учні згадують казки, де казковий герой завдяки праці досягав своєї мети.

- “Морозко”
- “Аленький цветочек”
- “Попелюшка”

На уроці «Якими є моральні норми українського народу»(5 кл.) учні читають казку «Лисичка і журавель» і в групах складають правила *Як догодити гостеві.*

На уроці “Що означає бути громадянином своєї держави” (5кл.)переглядаються фрагменти фільмів “Тарас Бульба” і “Судьба” і учні встановлюють головну думку і обговорюють її.

На уроці “У чому цінність життя” (6кл.) учні переглядають уривок із фільму “Рядовой Александр Матросов” і пояснюють назву теми.

На уроці „Як розрізнити добро і зло”(5кл.) учні читають уривок з казки Г.К.Андерсена „Дюймовочка” і відповідають на питання:

- Чого більше у ставленні польової миші до Дюймовочки – добра чи зла?
- Чи можна розуміти добро по-різному?

На уроці „Яке значення має для людини сім'я”
Завдання.

1. Прочитати гумористичне оповідання Євгена Дударя і дати відповіді на питання

- Чому слово «треба» часто виявляється таким обтяжливим?

- Чи траплялися у вас ситуації, коли, навіть знаючи, як треба вчинити, ви робили інакше?
- Наведіть приклад, коли ви самі спричинили напруження в родинних стосунках.
- Чи можна було того разу уникнути сварки?
- Що для цього потрібно було зробити?

ТРЕБА

Я прийшов додому раніше, ніж завжди. Мама здивувалися:

- Мабуть, якась планета іншим боком до землі повернулася.
- Чого? - здивувався я.
- Що ти одразу ж після уроків додому з'явився.
- А-а-а,- сказав я. І подумав: «Чому б мені не стати зразковим? Ось дам собі слово... Вивчу уроки... Одразу ж... Тільки після цього піду гуляти...»
- Ти що, знову до школи збираєшся? - спитала мама.- Книжки перебираєш.
- Ні! - Мамі не кажу нічого.- Просто складу акуратно.

Мама здивовано стенула плечима. І поставила мені їжу.

Ім. Надворі сонячно. Горобці ганяються один за одним. Один подібний до Петька Софіяна... Петько, мабуть, вже на вулиці. І Вадим. А може, не починати з уроків?... Я ж іще не дав собі слово. А ще тільки збирався давати. І ніхто про це не знає. Я можу його ще переглянути. Почати не з уроків. Почати з прибирання у квартирі. Мама ось піде з обіду. Я візьмуся... Поприбираю геть усе. І спальню, і вітальню, і кухню, і туалет... А поки вибіжу надвір.

Полегшено зітхнув. Ніби гора з плечей зсунулася... Ганяємо м'яч. Вадим як фуганув - м'яч між гіллям на дереві зачепився. Петько поліз.

Відчахнув гілляку. І розірвав штани. Тут наче з-під землі виросла Петькова мама. Почала лупцювати Петька і примовляти:

- Це за штани! Це за штани! Віддалік стояв якийсь дядько. Сказав:
- А чому ви не скажете: «За дерево! За дерево!»? Штани можна завтра купити нові. А дерево двадцять років росте.

Петькова мама і дядько почали сваритися. Ми з Вадимом пішли. Він - додому. Я сів біля будинку на лавочці.

І тут згадав, що дав собі слово поприбирати в квартирі. А надворі так гарно. Квіти цвітуть. Бджоли літають. Пташки щебечуть. Зовсім не хочеться заходити у квартиру.

«Може, сьогодні не починати перевиховуватися? Може, переглянути і це слово? Ніхто ж не знає, що я його давав. Я ж сам собі, а не по радіо. Чи в газеті.

Правильно! Почну із завтрашнього дня. З ранкової фіззарядки». Знову ніби скеля з плечей зсунулася. Дивно. Одне слово, а яке воно важке...

Випереджальним завданням до уроку “Як розрізнити добро і зло”

може бути підбір добрих і злих вчинків відомих учням героїв казок або мультфільмів.

Інтеграційний зв'язок з МОВОЮ

ПЕРЕДБАЧАЄ:

словникову роботу з термінами, прислів'ями, метафорами, порівняннями та ін.

Пропонований дидактичний матеріал у своїй суті багатофункціональний-сприяє формуванню загальнолюдських морально- етичних засад, поглиблює знання мовних норм, розвиває культуру мовлення.

I. Прочитайте Біблійне оповідання. Значення виділених слів з'ясуйте за тлумачним словником

Вавилонська вежа

Колись давно всі люди розмовляли однією мовою. Вони жили на родючій землі, будували гарні домівки.

Та якось надумали люди збудувати високу, до небес, вежу, щоб налякати сусідів і прославити себе.

За це на людей розгнівався Бог. **Зарозумілість** і **зухвальство** можуть стати причинами багатьох лих. Тому Бог не хотів, щоб такі **марнославні** та **бундючні** люди жили скупчено.

Бог не знищив будівничих. Він зробив так, що люди забули свою єдину мову. Кожен тепер промовляв слова, яких інші не розуміли. Таким чином, люди не могли більше спілкуватися й допомагати одне одному. Будівництво припинилося.

Будівничі розійшлися по всіх усядах і поселилися в різних краях. На місці недобудованої вежі згодом виникло місто Вавилон. Ця назва означає «змішання».

■ **Дайте відповіді на запитання: за що Бог розгнівався на людей? Як Бог позбавив людей змоги спілкуватися? Чому було припинено будівництво вежі?**

II. Прочитайте, перекажіть зміст прочитаного. Згадаймо історію про Вавилонську вежу. Поки будівничих об'єднувала спільна мета й одна мова, вони працювали злагоджено й уміло. Коли люди заговорили не однією мовою, вони перестали розуміти одне одного й змушені були припинити роботу...

Як бачимо, мова об'єднує. Мудрі люди знали це в давні часи, знають і сьогодні.

На уроці “Що означає бути щасливим”(5 кл) опрацьовуються терміни *щастя, характер, індивідуальність*.

Для обговорення можна використати прислів'я:

- Кожна людина – коваль свого щастя.
- Щастя там, де праця.
- Щаслива дитина – радість батькам.
- Там щастя не диво, де працюють не ліниво

На уроці „Моральний вибір особистості”(6 кл.) опрацювати терміни *особистість, мораль, моральний вибір*.

Завдання.

Розкрити смисл повчань, закладених у прислів'ях, приказках, висловлюваннях відомих людей.

Дерево мудрості.

На його гілках – вислови:

Добре ім'я краще від багатства

Нічого не дається так дешево і не цінується так дорого, як ввічливість

Хто людям добра бажає, той і собі має

Життя дано людині на добрі справи

Світ не без добрих людей

Посієш вчинок, виросте звичка

За добро платять добром

Висловлювання відомих людей:

«З усіх наук, які людина повинна знати, найголовніша – наука про те, як жити, роблячи якнайменше зла і роблячи добро з якомога меншою витратою зусиль»
(Л.Толстой)

«Поведінка – це дзеркало, у якому кожен показує своє обличчя»
(Й.Гете)

На уроці “Чому ми прагнемо віри”(6кл.) працюємо над термінами віра, релігія.

Учні підбирають **прикметники-означення** до слова *віра* (*фанатична, релігійна, сердешна, полум'яна, сильна, слабка....*)

На уроці “У чому виявляється милосердя”(6кл) учні добирають **ознаки**, властиві *милосердній людині* (*чуйна, ласкава, щедра, доброзичлива....*)

На уроці “Як досягти успіху в спілкуванні” (5кл) обговорюються вислови про спілкування:

- “Мабуть, в усне мовлення можна вкласти ще більш тонкий зміст, ніж у писемне”. (Ж.Лабрюйер)

- “Добре, якщо хтось добре говорить, але ще краще, якщо хто добре слухає”. (Р.Емерсон)
- “Найцінніше для нас – людське обличчя”.(Г.Ліхтенберг)

На уроці „З чого починається дружба”(5кл.)

1. Дати визначення , що таке дружба.

Варіанти відповідей.

- Дружба – це коли я думаю не тільки про себе, а й про свого найкращого друга.
- Дружба – це взаємоповага, добре ставлення до друга.
- Дружба – це означає ділитися іграшками з друзями.

2. Записати декілька речень, які починаються словами „Справжній друг – це той, хто...”

3. Які з наведених рис властиві, на твою думку, справжньому другові?

Уважність, брехливість, вірність, щирість, пихатість, улесливість.

4. Добрати 8-10 прикметників, якими можна охарактеризувати справжнього друга. Справжній друг (який)...

На уроці „Мода і стиль”(6кл.) можна запропонувати завдання **продовжити речення**, наприклад такі: «Я пишаюся собою, тому що...», «З тобою будуть хотіти спілкуватися, тому що ти...» тощо.

На уроці „Яке значення має для людини сім'я” (5кл)

Працюючи в малих групах, сформулюйте 10 правил, що визначають, як уникнути конфлікту з рідними. 5 із них повинні мати характер ствердження, а 5 - заперечення. Порівняйте результати своєї роботи з результатами роботи інших груп.

ДЕКІЛЬКА ВАЖЛИВИХ ПРАВИЛ СІМЕЙНОГО ЖИТТЯ

1. Не критикуйте своїх близьких.
2. Частіше дякуйте їм за те, що вони роблять.
3. Приділяйте їм більше уваги і не забувайте час од часу робити для них щось приємне.
4. Під час розмови добирайте слова, які не ображають ваших близьких.
5. Будьте люб'язні й намагайтеся виконувати прохання рідних.
6. У ситуації конфлікту старайтеся:
 - вислуховувати того, хто говорить;
 - зрозуміти іншого, поставивши себе на його місце;
 - якщо ви неправі, швидко визнавати це;
 - не забувати вибачатись.

На уроці „Як розрізнити добро і зло” (5кл)

Можна запропонувати такі завдання.

- Які вади ви вважаєте найогиднішими? Чому?

- Відшукайте протилежні поняття: чеснота - вада. З'єднайте їх рисочками.

Чесноти

Пороки, вади

Відповідальність
Гідність
Любов
Мудрість
Мужність
Повага до інших
Працелюбність
Розсудливість
Скромність
Співчуття
Справедливість
Чесність
Щедрість
Щирість

Байдужість
Безвідповідальність
Брехливість
Жадібність
Жорстокість
Зажерливість
Заздрість
Зазнайство
Злість
Егоїзм
Ледарство
Підозріливість
Хамство
Хвалькуватість

На уроці „Сім'я та родинні стосунки” (5кл.) можна провести роботу в групах. Кожна група обере собі якусь одну казку чи легенду з книжки “Великоднє чудо” (культура мовлення) і її виразно розкаже, прочитає чи проінсценізує, де йдеться про родинні стосунки. Інші групи будуть радитись, думати над тим, яка основна думка цього твору, чого він нас навчає, що візьмете для своєї майбутньої сім'ї із нього. І запишемо у вигляді грона. Можна використовувати сенкан.

На узагальнюючі уроки учні можуть підготувати кросворди з використанням вивчених термінів.

Інтеграційний зв'язок з ІСТОРІЄЮ

ПЕРЕДБАЧАЄ:

- Зустріч учнів з відомими їм із вітчизняної і всесвітньої історії деякими історичними постатями, категоріями історичного часу і простору

На уроці “Коли нам буває соромно” (5 кл.) в класі обговорюються вислови відомих історичних осіб про *совість*:

- *Совість – це праведний суд доброї людини.* (Аристотель)
- *Закон, який живе в нас, називається совістю. Совість є, власне, застосування наших вчинків до цього закону.* (І.Кант)

При вивченні теми “Як виникали правила етикету” (5 кл.) як приклад етикету наводяться :

- етикетні правила при дворі Людовика XIV,
- Опис прийому послів при дворі візантійського імператора;

На уроці “Як треба поводитися в дні смутку та печалі”(5 кл.) використовується “Повчання дітям” Володимира Мономаха, при чому учні коротко пригадують чим прославився цей князь.

До уроку “Місце духовності та релігійності в людському житті” (6кл.) учні готують повідомлення про вірування давніх слов'ян, та давніх народів взагалі.

При вивченні **теми “Що таке суспільна справедливість і соціальна різноманітність” (6 кл.)** учні пригадують соціальні верстви Давнього Єгипту, Китаю, Індії, Давньої Греції та Риму , а також які права та обов'язки вони мали.

Інтеграційний зв'язок з ПРАВОЗНАВСТВОМ

ПЕРЕДБАЧАЄ:

- Ознайомлення учнів з поняттям закон, правові норми;
- Вміння розрізняти норми права і моральні норми

При вивченні **теми “Будьмо громадянами” (6кл.)** на уроці опрацьовуються поняття: *громадянин, демократія, громадські організації, демократична держава, “Конвенція про права дитини”, рівноправність.*

Учні розглядають певні життєві випадки і встановлюють, в яких йдеться про порушення моральних норм, а в яких – правових.

Інтеграційний зв'язок з ОБРАЗОТВОРЧИМ МИСТЕЦТВОМ, МУЗИКОЮ

ПЕРЕДБАЧАЄ:

- ознайомлення учнів з картинами, де прослідковуються морально-етичні норми, проблема вибору та їх обговорення;
- Замальовки самими учнями морально-етичних ситуацій та їх коментар.

Випереджальним завданням до уроку “Яке значення для людини має сім’я” (5 кл.) може бути:

- Намалювати батьків, сцени із родинного життя, традиційні блюда, родинні свята;
- Намалювати родинне дерево;
- Пісні моєї родини (бабусині, мамині, татуся)
- Створити фотоколаж “Щаслива родина” (аплікації із журналів);

Прийом „Хто ти такий?”

Дерево життя.

Діти малюють дерево життя за такою схемою:

- Коріння – мета й зміст вашого життя;
- Стовбур - ваше уявлення про себе;
- Гілля – ті якості, які ви хотіли мати, ваші мрії та бажання;
- Плоди – ті якості, які ви вже маєте, здійснені мрії та бажання.

На уроці “З чого починається дружба” (5 кл.)

1. Можна провести змагання між 4-5 групами дітей

Пригадати як можна більше пісень про дружбу і проспівати уривки з них:

- *Вместе весело шагать..*
- *Всё мы делим пополам*
- *Улыбка*
- *Не секрет, что друзья не растут в огороде*
- *Песня о дружбе (гардемарины)*
- *На волоске судьба твоя...*

2. Підготувати в класі виставку фотографій „Ми вміємо дружити”.

На уроці „Сім'я – це дар, тож бережімо його?” (5 кл.)

Звучить пісня Д.Павличка «У полі калина»

Запитання до учнів.

- Як ви думаєте, чому прозвучала саме ця пісня? Що символізує в пісні калина, три квіточки на ній?

(Відповіді учнів).

Слово вчителя.

Вона символізує увесь рід. Саме тому автор наголошує «Не цураймося, признаваймося – небагатоцько нас є!»

Випереджальним завданням до уроку “Що означає бути громадянином своєї держави” (5 кл.) може бути *намалювати народні символи України (фотоколаж, предмети)*

До уроку **“Що означає бути вдягненим доречно” (5 кл.)** учні приносять власні малюнки або створюють фотоальбоми святкового одягу, спортивного, ділового, шкільної форми.

Завданням уроку **“У чому виявляється милосердя” (6 кл.)** може бути фотоколаж із журналів.

На уроці „Як розрізняють добро і зло”(5кл.) можна застосувати прийом „Образ”.

Завдання.

Намалювати доброго і злого героя в їхній стихії.

- Які кольори ви використали?
- Які предмети, рослини оточують героїв?
- Які якості, риси характеру, стани відповідають добру і злу?

На уроці «Мода та стиль» (6кл.) учням пропонується «зібрати валізку Петрику (чи Марійці)», тобто намалювати всі речі, які їм треба взяти перед поїздкою на відпочинок.

Більш складним варіантом колективної роботи може бути створення рукописного журналу (подібного до справжнього) з мінітекстами та малюнками (або аплікаціями з модних журналів) під загальною назвою, наприклад, «Ми – модельєри», «Модний журнал».

На уроці „Будьмо громадянами”(6кл.) клас ділиться на групи, де діти спільно малюють «Мапи ідеальної країни», стінної газети «Один день в країні без жодного закону». На уроці учні презентуватимуть та захищатимуть власні творчі проекти.

Інтеграційний зв'язок з ХРИСТІЯНСЬКОЇ ЕТИКИ

ПЕРЕДБАЧАЄ:

- ознайомлення зі значною кількістю творів біблійного характеру.
- опрацювання їх змісту й образів героїв.
- посилювати морально-етичне виховання шляхом залучення педагогічних можливостей християнських традицій.

На уроці „Що таке милосердя” (5кл.) доцільно прочитати та обговорити притчу про доброго самарянина.

Притча про доброго самарянина.

"Один чоловік спускався з Єрусалима до Єрихона й потрапив до рук розбійників, що його обдерли й побили тяжко та й пішли геть, залишивши майже мертвого. Випадково ішов якийсь священик тією дорогою, побачив він його й, збочивши, пройшов мимо. Так само й левіт пройшов на те місце, глянув на нього й пройшов мимо. Але один самарянин, що був у дорозі, зненацька натрапив (на нього) й, побачивши його, змилосердився. Він приступив до нього, перев'язав йому рани, полив їх оливою й вином, потім посадив його на власну скотину, привів до заїзду й доглянув його. На другий день він виїняв два динари, дав їх господареві й мовив: "Доглядай його, і те, що витратиш на нього більше, я заплачу тобі, коли повернуся". Хто з оцих трьох, на твою думку, був ближнім тому, що потрапив розбійникам у руки?" (*Євангеліє від Луки 10:30-36*).

Запитання для обговорення.

1. Про що йдеться у притчі?
2. Що означає "бути хорошим ближнім"?
3. Яким критерієм керувався Ісус для визначення праведності?
4. Як ви думаєте, чому священик і левіт не допомогли потерпілому?
5. Як ця притча вчить нас допомагати незнайомим людям?
6. Що потрібно було подолати самарянину, щоб допомогти потерпілому мандрівникові з Іудеї?
7. Як ви думаєте, чи змінилося ставлення мандрівника до самарян після цього випадку?

8. Наведіть приклади милосердя, допомоги, добрих справ, про які ви чули або знаєте?

9. Яку добру справу ви б хотіли зробити людям?

Матеріал до уроку „Що таке совість”

Притча про совість

Був чудовий літній вечір, місячне сяйво освітлювало стежку, якою йшов чоловік. Замислившись, він не помітив каменя, спіткнувся, впав і боляче забився. Встав, подивився на камінь і пішов собі далі.

Через деякий час на стежці з'явився інший чоловік. Насвистуючи, він ще здалеку помітив камінь. Підійшов до нього і подумав: "Це ж моя кохана йтиме цією стежкою, не помітить каменя і впаде". Узяв він камінь та й відніс на узбіччя.

Та ось з'явився ще один чоловік. Він побачив камінь, що лежав віддалік, зловтішно посміхнувся і поклав його знову серед стежки. Починало світати. На доріжці з'явився четвертий чоловік. Коли він побачив камінь, то подумав, що люди можуть його не помітити, і прибрав камінь зі стежки.

Стародавні греки вважали, що стежка – це наше життя. А чотири чоловіки – це ми, люди, такі різні в цьому житті: перший чоловік – байдужий, другий – егоїст, третій – безсовісний. І тільки четвертий – людина з совістю.

Чи згодні ви з такою оцінкою людей? Обґрунтуйте своє твердження.

Висловіть власне судження: коли людині буває соромно?

Матеріал до уроку „Сім'я та родинні стосунки”(5кл.)

Притча про навіженого сина

Колись один син посадив свого старшого батька на сани, а біля себе – свого сина. Й поїхали вони до лісу. А там звів чоловік з воза батька, посадив під дерево й накрив кожухом. У лісі той мав померти. Уже поганяючи коней назад, почув запитання дитини:

Тату, а чому ви не забрали кожуха з діда?

У чому ж я колись відвезу вас?

Чоловік рвучко повернув коней назад.

Бо йому не хотілося повторити долю свого батька. Відтоді німічних батьків не возили до лісу.

Які ваші думки стосовно почутого?

Чи могли б ви так поступити?

Висновки.

Використовуючи міжпредметні зв'язки, учні зможуть отримати повну картину морально-етичних цінностей людини, використовувати набуті знання у повсякденному житті, зможуть зрозуміти, що етика – не тільки шкільний предмет, але й досягнута поколіннями людей школа життя.

Додатковий матеріал

Заповіді Матері Терези

1. Так, люди непослідовні, нерозумні та егоїстичні.
І все ж, люби їх!
2. Якщо ти робиш добро, люди звинуватять тебе в потаємній корисливості і себелюбстві.
І все ж, твори добро!
3. Якщо тебе супроводжує успіх, ти наживаєш уявних і справжніх ворогів.
І все ж, добивайся успіху!
4. Добро, зроблене тобою, завтра ж забудуть.
І все ж, твори добро!
5. Щирість і відкритість зроблять тебе уразливим.
І все ж, будь щирим і відкритим!
6. Те, що ти будував роками, може зруйнуватися в одну мить.
І все ж, будуй!
7. Люди потребують допомоги, але вони ж стануть дорікати тобі за неї.
І все ж, допомагай людям!
8. Віддай світу найкраще, що маєш, і натомість одержиш жорстокий удар.
І все ж, віддай світу найкраще, що в тебе є!

«Збірником моральних висловів про божественну мудрість християнського етикету» можна взяти одну частину «Старого Заповіту» за назвою «Книга Приповістей Соломонових», що з'явилася задовго до виникнення християнства.

Соломонові Приповідсти

- Ненависть побуджує сварки, а любов покриває всі вини (Пр.10:12)
- Хто погорджує ближнім своїм, той позбавлений розуму, а розумна людина мовчить (Пр.11:12)
- Мудра жінка будує свій дім, а безумна своєю рукою руйнує його (Пр. 14:1)
- Серце розумне шукає знання, а уста безумних глупоту пасуть (Пр.15:14)
- Нужденному всі дні лихі, кому ж добре на серці, у того гостина постійна (Пр.15:15)
- Гнівлива людина роздражнює сварку, терпелива ж у гніві в спокоює заколот (Пр.15:18)
- Серце праведного розмірковує про відповідь, а уста безбожних вибризкують зло (Пр.15:28)
- Хто напучування не приймає, той не дбає про душу свою, а хто слухається остороги, здобуде той розум (Пр.15:32)
- Хто відплачує злом за добро, - не відпустить лихе з його дому (Пр.17:13)

- Хто сварку кохає, той любить гріх (Пр.17:19)
- Язик нерозумного – загибель для нього (Пр.18:7)
- Якщо голодує твій ворог – нагодуй його хлібом, а як спрагнений він – водою напій ти його, бо цим пригортаєш ти жар на його голову, і Господь надолужить тобі (Пр.25:21, 22)
- Не вихвалюйся завтрашнім днем, бо не знаєш, що день той породить (Пр.27:1)

Як бачимо, мудрість приповістей Соломона віддзеркалює моральну сутність біблійної етики та етикету. Приповіді Соломонові не втратили актуальності й донині, вони беруть за живе, дають величезний морально-естетичний заряд на все життя.

Християнська родина

У наші дні ми довідуємось про швидкий занепад суспільства, і зокрема родинного життя. Загальна криза, яку переживає суспільство – моральний та духовний занепад – негативно впливає на стан родинного життя, руйнує авторитет батьків, породжує недовір'я між членами сім'ї.

Родина, яка повинна бути непохитною основою суспільства і будувати міцне високоморальне суспільство, піддалася моральному і духовному занепаду.

Християнська родина кинута в систему злих сил цього світу, які постійно атакують її як ззовні, так і зсередини.

У наші дні потрібні християнські родини – батьки і матері, сини і дочки – які в покорі й тиші проводили б християнське родинне життя. Тоді таке зразкове життя стане прикладом для багатьох родин у світі. В наші важкі часи християнській родині важко виконувати таке завдання.

Багато неблагополучних сімей потребують допомоги, бо сім'ї кинуті в бурхливе море життя і потопають.

Людина не відчуває себе щасливою у сучасному світі, їй весь час чогось треба. Вона хоче себе собі підкорити, а сама себе знищує.

Щоб зберігати християнську родину треба назад повернутися до Божого устрою.

Як небесним тілам Бог дав сталі закони, так і людям дав закони або заповіді, згідно з якими вони повинні жити.

Заповіді Божі – це дорога до нашого спасіння.

У щоденному житті людина має справу з законами держави, яких не дозволено порушувати; із знаками руху на дорозі, під час переходу. Ці заборони спрямовані на те, щоб не пошкодити здоров'ю людини. Усі вони для нашого добра.

Оскільки Бог дуже любить нас, то дав такі норми, перестороги, поради, вказівки – Божі Заповіді, які навчають нас, як робити добрі діла і остерігатися зла та допомагають досягнути щастя.

Бог дав людям Заповіді не для того, щоб вони мучились, а щоб допомогти їм у тілесному і духовному вдосконаленні. Заповіді покликані допомогти людям та оберігати їх у земній мандрівці до Бога.

Зробити щасливою людину може один Бог, тому дав 10 Заповідей, які мають стояти на сторожі нашого щасливого життя на землі й у вічності. Дотримування Заповідей – це найпростіша і найпевніша дорога до вічності, тому Христос навчав: **“Як хочеш увійти в життя, додержуй Заповідей!”** (Мт.19:17). Хто береже Заповіді, той завжди уникатиме всяких гріхів. Коли б забракло хоча однієї Заповіді, то поступово зруйнувалося б усе життя людини. Люди, що відкинули Бога, стали моральними жебраками.

Божі Заповіді є для всього людства моральним законом, тобто постійним і завжди зобов'язуючим правилом людських вчинків. Вони є досконалі й вічні, як Сам Бог. У християнських родинх цінують і шанують Божі Заповіді.

Божя Заповідь. **Шануй свого батька й матір свою, щоб тобі було добре, щоб ти довго прожив на Землі”.** (Вихід 20:12).

Ця заповідь нормує відносини між людьми.

На ній будуються відносини в родині, між батьками і дітьми. Батьки, даючи дітям життя, є учасниками Божими у справі продовження людського роду і тим самим є для дітей першими заступниками Божими на землі, тому їм належить пошана.

В кожній християнській родині вчать дітей шанувати батьків – це любити, поважати, а найголовніше – слухати батьків. Обов'язок дітей – виявляти батькам зовнішню почесність, любов і послух.

Любов до батьків діти виявляють не тільки на словах, але й на ділі, у щоденному житті, а особливо в час їх хвороби чи старості.

Наш національний пророк Т.Шевченко писав:

“Бо хто матір забуває,

Того Бог карає,

Того діти цураються,

В хату не пускають”

Родини звертають увагу дітям, що Бог благословляє послушних і добрих дітей. У випадках, коли батьки покинули своїх дітей напризволяще, ними не цікавляться і їх не виховують, діти, не можуть виконувати умов заповіді. Але у своєму серці не повинні мати до них ненависті, а бути їм вдячними за те, що вони дали їм життя і молитися за їхнє навернення.

Батьки звертають увагу дітям на те, що потрібно шанувати старших людей. Бо старість уже сама по собі є гідна пошана. В Святому Письмі пишеться: **“Перед сивим волоссям мусиш підвестись і особу старого шанувати (Левит 19:32).** Вчити дітей, щоб вони привітно розмовляли з старшими, поступалися місцем у транспорті, при потребі допомагали і радо прислухалися до їх корисних порад, ставились з великою увагою, з розумінням і терпеливістю, з любов'ю і милосердям, бо того вимагає від них Бог. У кожній родині вчать дітей поважати вчителів, бо вони не тільки навчили їх писати, читати, рахувати, але й передають їм свої знання, виховують їх і готують до самостійного життя. Навчаючи і виховуючи учнів, вчитель вкладає у нього часточку своєї душі, тож за це він мусить бути вдячним.

Виявляти належну пошану вчителям, це шанувати Бога, який дав їм цього вчителя.

У кожній християнській родині є святе Письмо, молитовник. Перша молитва є розмова дитини з Небесним Отцем – це перші кроки християнського виховання, що здійснюються в сім'ї. Через молитву дитина отримує перші поняття про Бога.

Родинний дім – є перша, елементарна виховна школа, яка дає дитині азбуку життя.

Християнське виховання закладає основи моралі і характеру майбутнього життя дитини. Воно дає дитині напрям - дороговказ, ідеал життя, облагороджує безсмертну душу і її сили – розум і волю.

Батьки, що не забезпечують дитині християнського виховання змалечку, пізніше пожинають плоди безбожництва і різних аморальних вчинків дітей.

Розбійник засуджений на смерть просив, що хоче ще раз розмови з матір'ю. Коли мати прийшла, він ударив її з цілою силою в обличчя і сказав: “Якщо ти була б виховала мене добре, а не розпускала, я не був би засуджений до шибениці”. Це був останній злочин нещасного, але його слова варто запам'ятати.

Під впливом засобів масової інформації т бульварної преси надзвичайно зросла агресивність нашої молоді. Ніхто не може вирішити навіть елементарної суперечки без бійки. Підліток може загинути навіть за те, що на когось не так подивився. Умови життя, його беззмістовність приводять окремих людей до зневіри, розпачу. Бійка, намова до бійки, розбудження ненависті є гріхами проти заповіді “Не убий”. Тому у родинах вчать дітей, щоб вони були обережні в своїх словах, ділах, поведінці.

Людське життя – це цінний дар, даний нам Богом. Господь Бог проголошує Себе абсолютним Господарем життя людини, яка створена на Його образ і подобу. Тому людське життя набуває святості і недоторканості. Бог є “оборонцем невинного”.

Немає такого випадку в житті, коли самогубство було б дозволене. До самогубства часто призводить брак віри в Бога, неморальне життя, надмірне вживання алкоголю та різних наркотиків. Тому батьки пильнують своїх дітей, щоб вони не побачили або не почули вдома чогось такого, що могло б принести шкоду їхньому здоров'ю.

Звичайно вживання алкоголю починається під тиском ровесників. Втягання в цю звичку може бути ознакою слабкості, але вона погана й тим, що шкідлива для здоров'я і часто приводить до втрати контролю над собою.

Тому, батьки, вчать своїх дітей тренувати в собі мужність і відповідати “Ні, дякую”. Пояснюють дітям, що слово алкоголь в перекладі з арабської мови означає делікатний злий дух.

Звертають велику увагу на те, з ким їхні діти товаришують, як проводять вихідні дні.

У християнських родинах батьки боронять своїх дітей від гріха.

Духовний зріст їхніх дітей залежить не лише від вчителів, а перш за все від них самих.

Християнські родини виховують своїх дітей у дусі святої віри. “Пошану здобуйте собі поведінкою без докору, любов – пожертвуванням для добра дітей, послух – розумними приказками” – так говорив Андрій Шептицький.

Батьки ніколи не допускають ворожнечі вдома. Виховують своїх дітей в почуттях справедливості, вчать дітей говорити тільки правду; не дозволяють дітям говорити злого про кого-небудь.

У сім'ях плекають такі чесноти, як милосердя. Доброта, щирість, точність, справедливість, патріотизм.

У сімейному вихованні батько є авторитетом і вчителем, взірцем у всьому. Мати у вихованні - це перша вихователька, це ідеал дитини.

Християнська родина не тільки знає Заповіді, але і зберігає їх.

Головне, щоб людина ходила Божими стежками, щоб не зійшла з них і не загубилася, бо без них нема доступу до неба. Людина не може бути щасливою без Бога, бо щастя лише у Бозі.

Читаючи Святе Письмо і заглиблюючись у зміст Заповідей Божих, приходимо до висновку, що вони є настільки досконалі, що неможливо там нічого відняти, ні додати. Вони досконалі, бо Бог досконалий.

Було б добре, якби у кожній родині був клич “Повернення до Божих Заповідей”.

Сподіваюсь, що від сьогодні ми назавжди запам'ятаємо собі, що Заповіді – це основа нашого життя. Вони торкаються всіх справ нашого особистого, родинного, суспільного життя. Бути християнином треба крізь і завжди. Що посіємо тут на землі – те й зберемо колись у вічності.

Отже, християнське виховання опирається на Євангельських цінностях, має свої норми і виховує для “нової землі і нового неба”.

Конспекти уроків

Ціннісне ставлення до родини, сім'ї, батьків

Тема. Сім'я – це дар, тож бережімо його!

Мета: формувати у дітей уявлення про сім'ю, як спільноту рідних людей, про належність кожного учня до певної сім'ї; розвивати позитивне ставлення до рідної домівки - найріднішого місця на землі; виховувати шанобливе ставлення до свого роду.

Епіграф.

Без сім'ї нема щастя на землі.
Прислів'я

Очікувані результати. На основі вивчення теми учні зможуть:
пояснювати зміст понять «сім'я», «сімейні обов'язки»;
розкривати роль сімейного кола у житті людини; обґрунтовувати необхідність того, що кожен член сім'ї повинен мати свої обов'язки і розкривати їх зміст на прикладах із власного родинного життя.

Структура уроку.

I. Вступна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.
2. Обговорення прислів'їв про сім'ю, дітей, батьків.

II. Оголошення теми, мети, епіграфу уроку й очікуваних навчальних результатів.

III. Робота над темою уроку.

Використання інтерактивних технологій на уроці.

1. Складання асоціативного ланцюжка до слова сім'я.
2. Прийом «Дерево рішень».
3. Робота в групах.

IV. Закріплення нового матеріалу.

1. Прийом «Світлофор»
Творча робота.
2. Складання сенканів.

V. Підсумок уроку.

1. Зачитування «Наказ дітям» В.О.Сухомлинського.
2. Вправа «Тепло ваших рук»
3. Оцінювання результатів уроку.

VI. Домашнє завдання.

Хід уроку.

I . Вступна частина.

1. Мотивація навчальної діяльності.

Весна... Чудова пора року. Після зимового сну оживає природа. Починають зеленіти дерева, цвісти квіти, з-під землі пробивається травичка. Вона приносить із собою не тільки довгоочікуване тепло, вона приносить радість і надію, надію на краще. І саме в цей прекрасний період у всьому світі, 15 травня, відзначається День сім'ї. Саме з неї починається наше майбутнє.

В українського народу завжди існувало поважне ставлення до сім'ї як до однієї з важливих моральних цінностей. Прикладом цьому є дуже багато українських прислів'їв, приказок про сім'ю та стосунки в родинному колі.

(Діти читають прислів'я на дошці)

Прислів'я і приказки про сім'ю, матір, батьків і дітей

Нащо клад, коли у сім'ї лад.
Удома і стіни допомагають.
Скрізь добре але вдома краще.
Нема в світі дорожчого як родина.
Маму ні купити, ані заслужити.
Яка хата, такий тин, який батько такий син.
Все купиш, лише тата і маму – ні.
Шануй батька і неньку – все буде гладенько.
Діти – найбільша радість у сім'ї.
Добрі діти – потіха, а злі – гризота.
Діти – як квіти; поливай, то ростимуть.

Запитання до учнів.

1. Як у цих прислів'ях оцінюється значення сім'ї у житті людей?
2. Що означає для вас ваша сім'я, родина?
3. Що найбільше в сім'ї ви цінуєте?

II. Оголошення теми, мети, очікуваних результатів, епіграфу уроку.

Запитання до учнів.

- Як ви розумієте тему нашого уроку?

Слово вчителя.

Ви всі володієте безцінним даром, ви всі маєте сім'ю. Нажаль, в наш час є багато дітей позбавлених цього дару. Дітей, які виховуються в дитячих будинках, безпритульних не можна назвати щасливими. (Звертаємося до епіграфа уроку).

Отож, ми маємо цінувати та берегти те, чим нагородив нас Господь Бог.

III. Робота над темою уроку.

1. Скласти асоціативний ланцюжок до слова сім'я.

Сім'я – рідна домівка, батьки, родичі, школа, клас, Україна...

Словникова робота.

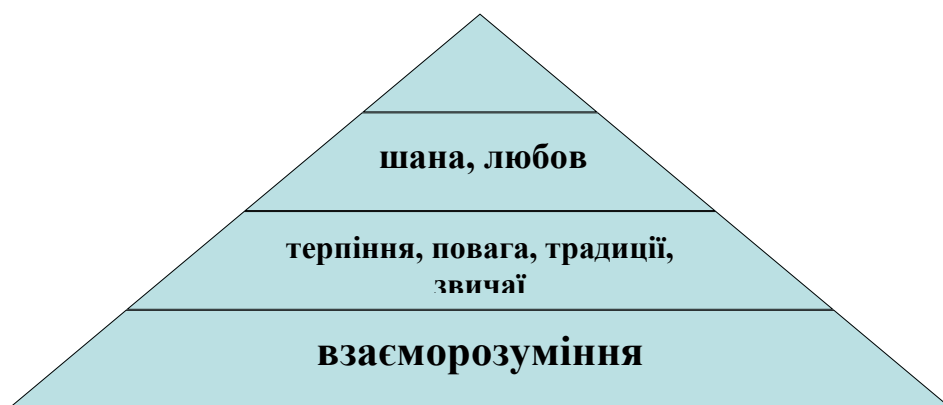
Сім'я – група людей, що складається з чоловіка, жінки, дітей та інших близьких родичів, які живуть разом.

Цінність – важливість, значущість чого-небудь для життя людини.

2. Прийом «Дерево рішень».

Дітям пропонується записати слова, які становлять складову сім'ї.

Мета: визначити головні поняття, на яких тримається сім'я.

СІМ'Я

Коментар вчителя.

Сім'я – святиня людства, благородних людських почуттів, вічне хранилище звичаїв і традицій наших предків.

Завдання. Згадайте Божі Заповіді, які стосуються відносин у сім'ї, спробуйте пояснити їх.

«Шануй батька свого і матір свою, щоб довгими дні твої були на землі»
«Люби ближнього свого, як самого себе».

Чи потрібно їх дотримуватися, якщо так, то чому?

3. **Робота в групах.** (4 групи по 5-6 учнів)

Кожна група мала випереджувальне завдання, знайти казку чи оповідання про родинні стосунки.

Завдання. Виразно розказати казку, визначити основну її думку, чого вона нас навчає, що можна взяти для своєї майбутньої сім'ї.

Висновки записати на дошці у вигляді грона.

IV. Закріплення нового матеріалу.

Прийом «Світлофор».

Учитель ставить запитання до вивченого матеріалу. Учні піднімають для відповіді зелену, червону, синю картки, обираючи варіант відповіді. Учні коментують свій вибір.

Червона – не згідний

Зелена – згідний

Жовта – залежно від ситуації

Запитання.

1. Родина – це тато, мама і я.
2. Сім'я – це група людей, що складається з чоловіка, жінки, дітей та інших близьких родичів.
3. Щоб сім'я була міцною, досить тільки вірити в це.
4. Чи повинні члени сім'ї з повагою ставитися до думок та бажань один одного?
5. Як ви ставитеся до суперечок в сім'ї?
6. Чи ображаєтеся ви на батьків, коли вони сваряться на вас?
7. Чи потрібно допомагати батькам у веденні домашнього господарства?
8. Чи повинні всі члени сім'ї мати свої обов'язки?

IV. Творча робота.

V.

1. **Прийом «Сенкан».**

Складіть п'ятирядковий неримований вірш з 11 слів на запропоновану тему.

1. Іменник (тема) сім'я.
2. Два прикметники (яка вона)
3. Три дієслова.
4. Фраза – висновок з чотирьох слів.
5. Іменник – синонім до теми.

Своє ставлення до сімейних цінностей діти виражають у складених сенканах.

Наприклад.

Родина
Дружня, міцна
Оберігає, любить, підтримує
Я бережу ці стосунки
Міць

Чайка
Ніжна, прекрасна
Літає, кричить, тужить
Побивається за своєю сім'єю
Як мама

Сім'я
Прекрасна, чарівна
Ростить, радує, вабить
Дарує нам радість і любов
Життя

Мама
Ніжна, мила
Любить, пестить, голубить
Вона завжди мене розуміє
Любов

VI. Підсумок уроку.

Слово вчителя.

Отже, сім'я для кожної людини – це безцінний дар, даний нам Богом. Часто ми не цінуємо те, що маємо і починаємо шкодувати про це, коли стає надто пізно. Отож, давайте любити, берегти, зміцнювати свою родину.

1. Звучить пісня Д.Павличка «У полі калина»

Запитання до учнів.

- Як ви думаєте, чому прозвучала саме ця пісня? Що символізує в пісні калина, три квіточки на ній?

(Відповіді учнів).

Слово вчителя.

Вона символізує увесь рід. Саме тому автор наголошує «Не цураймося, признаваймося – небагацько нас є!»

2. Зачитування «Наказу дітям» В.О.Сухомлинського.

«Наказ дітям»

«Батько і мати дали тобі життя і живуть для твого щастя. Не завдавай їм болю, образи, прикрощів, проблем. Усе, що тобі дають батько і мати – це їхня праця, піт, втома. Умій поважати працю батьків. Найбільше щастя для матері і батька – твоя працьовитість, любов до науки, повага до старших. Якщо люди вважають тебе недоброю людиною – це велике горе для твоїх батьків. По-справжньому любити їх – означає приносити в дім мир і спокій. Твоя сім'я – це не тільки батько і мати. Це й ви, діти. Це твоя поведінка, твої вчинки. Запитай батька і матері дозволу на те, чого без них робити не можна або ж безтактно. Справжня свобода сина й дочки – бути слухняними дітьми.

Три нещастя є в людини: смерть, старість і лихі діти, говорить українська народна мудрість. Старість – невідворотна, смерть – невловима, перед цими нещастями ніхто не може вберегти, як від вогню. І це залежить не тільки від

батьків ваших, а й від вас самих. Бути хорошими дітьми – означає не допустити, щоб старість батька й матері була отьмарена твоїми поганими вчинками. Вмій віддячувати батькам. Близько приймай до серця найважчі муки батька й матері. Їхня хвороба – твоє горе, їхні невдачі, неприємності на роботі – твоя біда. Вмій бути добрим у думках і почуттях. Бережи здоров'я батьків. Пам'ятай, що ранню старість і хвороби твоїм батькам приносять не тільки праця, втома, а й сердечні хвилювання, переживання, тривоги, прикрощі. Найбільше вражає батьків дитяча невдячність, байдужість сина чи доньки.

Будь гідним своїх батьків!»

3. Вправа на завершення

«Тепло ваших рук»

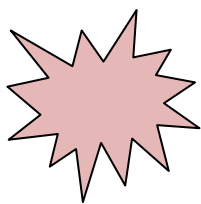
Мета: дати учням можливість висловити власні побажання, щодо стосунків у родині.

Хід вправи: дітям пропонується потиснути один одному руки і стисло висловити власні побажання, які починаються зі слів «Я вірю...», «Я бажаю...» і т.д.

4. Оцінювання результатів уроку.

VII. Домашнє завдання.

Намалювати своє родове дерево. Скласти розповідь про родину, про її звичаї та традиції.

Що таке милосердя.

Мета уроку:

розкрити зміст понять «милосердя», «співчуття», «благодійність»; навчити наводити приклади милосердя у вчинках; розвивати в учнях здібність робити самоаналіз своїх вчинків; формувати власне ставлення до прояву милосердя; виховувати бажання бути милосердно людиною, займатися благодійністю.

Очікувані результати:

Учні повинні навчитися:

- пояснювати поняття “милосердя”, “альтруїзм”, “егоїзм”;
- наводити приклади вияву милосердя у вчинках;
- Характеризувати прояви егоїзму у власній поведінці;
- Висловлювати власне розуміння милосердя та співчуття

Тип уроку: Урок засвоєння нових знань..

На дошці записаний епіграф до уроку: *«Людське життя – це постійна боротьба з ворогами, яких у людини насправді всього три – жадоба, лінь та гординя. І починати цю боротьбу треба з самого себе, зробивши своє буття підпорядкованим любові та милосердю».*

Хід уроку:

I. Організаційний момент.

Привітання. Створення доброзичливої атмосфери.

II. Актуалізація опорних знань.

Метод демонстрації.

На екрані висвічується портрет матері Терези.

Вчитель запитує учнів: «Про що ви думаєте, коли ви чуєте ім'я Матері Терези?»

Учні приходять до висновку, що мова йде про милосердя.

III. Мотивація навчання.

Вступне слово вчителя. Милосердя. Ця тема по-справжньому турбує мене, не дає спокою, вона глибоко проникло в моє серце, розум. Тому я впевнена, що те, про що ми сьогодні будемо спілкуватись, залишить вас не байдужими.

IV. Повідомлення теми уроку і очікуваних результатів.

Оголошення питань, які будуть обговорюватися на уроці. Учні зачитують запитання, записані на екрані.

V. Процес засвоєння та усвідомлення нових знань.

Метод мозкового штурму.

Учні відповідають на запитання, які асоціації виникають у них, коли вони чують слово «Милосердя». На дошці записується все, що кажуть учні.

Робота з підручником.

Учні знаходять різницю між поняттями «Співчуття» і «Милосердя».

Відповіді записують в таблицю.

Співчуття	Милосердя

Розповідь вчителя.

Співчуття – відчувати, переживати спільно, разом з тим хто переживає якусь подію. Милосердя – це не пасивне, а діяльне відношення до людини. Воно передбачає не тільки співчуття, але й активну допомогу.

Співчуваючи комусь, ми не здатні зрозуміти всього горя іншої людини.

Милосердна людина активно шукає шляхи для реальної (а не напускної) допомоги, намагається припинити чи пом'якшити чужу біль, всіма засобами врятувати тіло і душу іншої людини. При цьому милосердна людина не шукає і не чекає похвали, бо їй це зовсім неважливо. Вона робить добро цілковито природно, згідно велінню серця, бо інакше жити вона не може, як і не може спокійно дивитися на чужі нещастя і страждання.

Вправа «Створи ситуацію»

Клас розбивається на 4 групи. Двом групам дається завдання придумати ситуації, в яких можна побачити співчуття. Інші придумують ситуації, в яких проявляється милосердя.

Робота над притчею про доброго самарянина

Прочитайте притчу в групах.

І ось один законник підвівся і сказав, випробовуючи його: Учителю, що маю зробити, щоб мати вічне життя? Він же відповів йому: Що в законі написано? Як читаєш? Той у відповідь сказав: Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією силою своєю, і всією думкою своєю, і ближнього свого, як самого себе. Сказав же йому: Правильно ти відповів. Роби це, - і житимеш. А той, бажаючи виправдати себе, сказав до Ісуса: А хто є моїм ближнім? У відповідь Ісус промовив: Один чоловік ішов з Єрусалима до Єрихона і потрапив до розбійників, що обібрали його й завдали йому ран та й відійшли, залишивши його ледве живим. Проходив випадково один священик тією дорогою

і, побачивши його, обминув; так само ж і левит, бувши на тому місці, поглянув і обминув. А якийсь самарянець, проходячи, наблизився до нього і, побачивши, змилюсердився. Підійшов, перев'язав його рани, зливши на них олію і вино. Посадовив його на худобину, привіз до гостиниці і подбав за нього. А на другий день, [як відходив], вийняв два динарії, дав власникові гостиниці і сказав: Дбай про нього, а якщо більше витратиш, то віддам тобі, коли повертатимусь. Кого з цих трьох ти вважаєш ближнім того, який попався розбійникам? Він відповів: Того, що змилюсердився над ним. Сказав йому Ісус: Іди й роби так само.

Метод аналізу притчі.

Учні працюють в групах і обговорюють відповіді на поставлені запитання.

- **1 група.** Що відчував порожній, якого поранили та пограбували, коли люди проходили повз нього, не звертаючи на нього уваги?
- **2 група.** Що відчували священик і левіт, коли проходили повз пораненого? Чому вони так вчинили?
- **3 група.** Які почуття були у самарянина, коли він побачив постраждалого? Що сприяло тому що, він зробив?

Багатство важливіше чим дотримування Закону	Самарянин
Краще займатися ділом і не попадати в неприємні ситуації	Священик і левіт
Нехай мені заплатять за послуги	Розбійники
Кожна людина заслуговує моєї турботи готелю	Хазяїн

- **4 група.** Що було в серцях розбійників? Чому вони пішли на злочин?

Запитання до притчі

Хто є ближній?

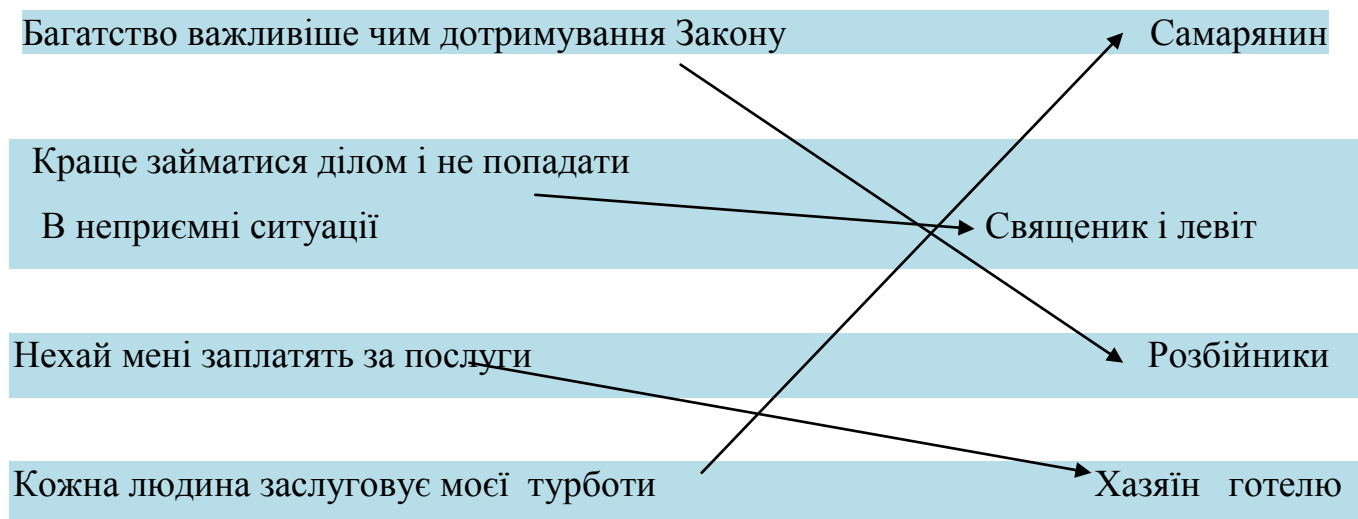
Який головний висновок притчі?

Висновки. Ближній є той, хто потребує допомоги. Щоб проявити милосердя, потрібно відкласти свої справи, прислухатися до проблеми, припинитися і допомогти. Милосердя не чекає похвали, воно безкорисливе.

Закріплення щодо розуміння притчі. Вправа «Зайди співвідношення»

Правильно сумістив текст і окремі слова в правої та лівої колонках учням поставлене завдання визначити життєву позицію кожного персонажу притчі.

Учні зрівнюють свої відповіді із зразком.

Вправа «Незакінчене речення».

Милосердна людина це людина, яка....

Інтерактивна гра на рухи

Співчуття, милосердя, любов. Вчитель називає слова, учні показують рухами слово

Розповідь про матір Терезу.

(Розповідає учень, який підготував доповідь).

Про мати Терезу знає кожен. Це символ жертвності, любові та милосердя. Сенсом життя для неї було донести істину до людей, що Бог є любов. Вона бажала сказати всьому світу, що сенсом нашого життя є любов до ближнього.

Народилася вона у 1910 році в заможній родині. Слухняна, уважна, романтична Агнесс потрясла мати своїм рішенням стати монашкою. 1948 рік був переломним в її житті. Вона їде до Індії, вдягається в просту одягу і виходить на ті вулиці, де жили тільки убогі люди. Вона починає турбуватись про саму обездолену частину Калькутти. На мій погляд вона робила те, що робив Ісус Христос. Вона лікувала хворих, будувала лікарні, давала притулок сиротам, надію безнадійним. Всі свої премії, також і Нобелівську (це дуже великі гроші) вона віддавала для служіння тим, хто потребує допомоги. Вона могла бути дуже багатою, але її багатством була любов до ближнього. Одного разу вона змогла зупинити війну на короткий час для того, щоб евакуювати 37 дітей із зони вогню. **Робіть мале, але з великою Любов'ю - казала вона людям...**

Проблемне запитання. Учні пропонуються прочитати молитву матері Терези і дати відповідь на запитання: «Що на вашу думку, сприяло тому, що Матір Тереза віддала своє життя допомозі людям?»

Господь! Дай мені сили

Утішати, а не бути втішеною

Розуміти, а не бути зрозумілою

Любити, а не бути любимою

Бо коли ми віддаємо, то отримуємо

І коли прощаємо, то стаємо прощеними.

Очікувана відповідь: допомагати людям, а не чекати допомоги для себе.

Інтерактивна вправа.

Кожній групі дається одне висловлювання. Потрібно розгадати правила, про які йдеться мова в Біблії щодо милосердя.

1. АГмвоправлитооднтакогмо прнлкагпраодавдрумавтавуатрамिति
 2. Сакенпруекаоленгдудавомогжомо прнвакенаптакуоболаеттами
 3. Ритпозлопитдтимааягронпроутпроогвапиопр родвумяголгнлорутпраипр
 4. Плододпроонрпрарожлимнотипогвапо вот двапрімлод
- пркениторйнвукаболдтивапр

Відповіді: Голодного накормити

Спраглого напоїти

Роздягнутого одягнути

Подорожнього в дім прийняти

VI. Закріплення знань

Учні по черзі називають справи милосердя які можуть робити вже сьогодні. Останній отримує приз.

Вправа «Незакінчене речення»

Продовжте речення:

■ *Ближній є той, хто...*

■ *Ісус Христос сказав законнику...*

Я хочу, щоб ви це запам'ятали назавжди «Іди і роби те ж саме»

VII. Домашнє завдання. Опрацювати урок 19. Написати твір на тему: «Чи може милосердя врятувати світ від зла».

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Баханов К.О. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі: Монографія. – Запоріжжя: Просвіта, 2000.
2. Баханов Костянтин. Групова робота на уроках історії// ІШУ.-1998.-№3.- С.38-43.
3. Баханов Костянтин. Навчання історії за проектною системою//-2000.-№3.- С.-33-37.
4. Білаш Валентина. Плекаємо особистість: Роздуми про особистісно-орієнтований підхід до навчання, виховання, розвитку ліцеїстів// Директор школи (далі-ДІЛ). -2001. -№35. –С.6,7.
5. Гнатюк Дмитро. Учитель і учні – співавтори уроку// ДІЛ.-2001.-№16.- С.5-6.
6. Дитяча біблія. – 1993.
7. Євангельські притчі Ісуса Христа. – 1988.
8. Іванчук М. Інтегрований урок як специфічна форма організації навчання. // Початкова школа. — 2006.—№8;
9. Гузеєв В.В. Навчальні групи на уроці// Завуч. -1999. -№11.-С.3
- 10.Особистісно-орієнтована технологія навчання//Завуч (додаток „Наша вкладка”). -2001. -№30. -С.1-8.
- 11.Пометун О.І. Практичне право: Навчальний посібник для 8(9)кл. середнього загальноосвітнього закладу. –К.: Генеза, 2001. -С.148-162.
- 12.Практичне виховання дітей по вченню святих отців Церкви. – М., 1997.

- 13.Сиротенко Г. Шляхи оновлення освіти: Науково-методичний аспект. Інформаційно-методичний збірник. – Х.: Видав. гр. "Основа", 2003. – 96 с.;
- 14.Турянська Ольга. Методи особистісно-орієнтованого навчання в школі // - 2002. №1. –С.27-32.`